

TERMİK SANTRALLAR MI YÜKSELECEK? GÜNEYE GİDERKEN...

"Ülkemiz 1990'lerden başlayarak nükleer santral tartışması yerine hidrolik, rüzgar, jeotermal gibi yenilenebilir enerji kaynakları teknolojisine, yerli linyitlerin çevreye en az zarar verdiği yakma tekniklerini geliştirmeye zaman ve kaynak ayırsaydı bugün hem enerji ihtiyacının yüzde 40-45 gibi önemli bir bölümünü bu kaynaklarla ve çevreye duyarlı olarak karşılıyor olacak, doğalgaza dayalı sıkıntıları ve zamları yaşamayacaktık."

"AKP Hükümeti'nin, 2002 yılından bu yana "serbest piyasa" ısrarıyla sürdürdüğü neo-liberal politikalar sonucu ülkemizin geldiği durum ortadadır. Geline durum salt küresel krizin sonucu olarak açıklanamaz. Zira ülkemizde yirmi yılı aşkın süreden beri, son olarak ta AKP iktidarının sürdürdüğü IMF ve DB endeksli kapitalist politikalarla kamu birikimleri üzerinden sermaye yaratma operasyonu sürdürüldükçe yoksulluk ve yoksunluk büyümüştür.

Kamu varlıklarının tasfiyesinde son halka enerji alanı olarak tasarlanmıştır. TEK'in parçalanarak sermaye talepleri doğrultusunda karlı bölgelerin ayrılması ile artık elektrik dağıtım kuruluşları için özelleştirme operasyonlarına başlanmıştır.

TEAŞ'ın tekrar üçe parçalanması ile problemleri alan olarak tanımlanabilecek iletim/işletme hizmeti veren TEİAŞ dışında kalan EÜAŞ ve 4628 sayılı yasada yapılan değişiklikle TETAŞ'ın elinde olan elektrik ithalat tekelide

kırılmış ve özel şirketlere ithalat serbestisi getirilmiştir. Bu operasyonlarla birlikte son dönemde özel sektörün ülkenin her yanında santral kurma hevesinin kaynağını aramak, bu yatırımlarda zorunluluk yanında kamu yararı olup olmadığını incelemek gerekmektedir.

Kurulu gücün oransal artışı incelendiğinde; 1997'de %3 - 1998'de %6,7 - 1999'da 11,8 - 2000'de %4,4 - 2001'de %3,9 - 2002'de %12,1 - 2003'de %11,8 - 2004'de %3,7 - 2005'de %5,5 - 2006'da %4,4 - 2007'de %0,7 - 2008'de ise % 2,3 olmuştur.

Burada üzerinde durulması gereken nokta; özelleştirme savunucularının başarısız göstermek için her yola başvurdukları kamunun başarısı, serbest piyasa politikalarının ise ne denli başarısız olduğunun ortaya çıkmasıdır. Sürdürülen neo-liberal piyasacı politikaların son uygulayıcısı AKP iktidarının enerji alanında karnesi ortadadır. Ne kamuya yatırım yaptırılmış, ne de özel sektör yatırım yapmıştır. Üretilen sonuç arz güvenliği sorunu, zam ve karanlık baskısı olmuştur.

AKP'nin inatla sürdürdüğü bu politikaları, 1 Temmuz 2006 tarihinde on üç (13) ilin karanlığa gömülmesiyle ilk tehlike sinyalini vermiştir. Zamanında Seydişehir Alüminyum tesisinin enerji ihtiyacı için kurulan ancak bu kuruluşa verilmeyen Oymapınar HES, Seydişehir Alüminyum fabrikasının özelleştirilmesini alan şirkete hediye edilmiştir. Oymapınar HES 1 Temmuz 2006'da yaşanan olayda talep edilmesine karşın devreye girmeyi

reddederek yanıt vermiştir. İşte ne olduysa olmuş, siyasi iktidar bir çırpıda özel sektörün doymak bilmeyen talebi için düzenleme yapmıştı. Böylelikle özelleştirmeci mantıkla ülkenin her alanını piyasa insafına terk ederek yaratılan çözümsüzlüğün bedeli, yine halka ödettilerle çözülmesi hedeflenmiştir. (!) Her yerde, her köşede bir ithal kömür santrali.. Neden?

1 Temmuz 2006 tarihinde yaşanan olayın ardından elektrik üreticileri iktidar üzerinde oluşturdukları baskıyı "santrallerini kapatma" kartını kullanarak giderek arttırmışlardır. Bu baskı sonucunda DUY (Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği) hemen ardından halk arasında Otomatik Fiyatlandırma olarak bilinen Maliyet Bazlı Fiyatlandırma Yönetmeliği yayınlanmış, 4628 Sayılı EPDK kanununda yapılan değişiklikle özel sektöre elektrik ithalatı ile bu elektriği satma hakkı tanınarak kamu elindeki son tekel de kırılarak sermayenin kar talepleri sonuna kadar karşılanmıştır.

Bu düzenlemelerle "Yeni Nema Dağıtım Düzeni" olarak adlandırdığımız karaborsa sistemi kurulmuş, egemen kesime "kazan, kazan" düzeni garanti edilmiştir. Bunun ilk acı meyveleri 2009 yılı başlarında yapılan zamlar olmuş, % 65 oranında artan elektrik birim fiyatı karşısında halk perişan olmuştur. Her üç ayda bir otomatik olarak fiyat artışları ile karlı bir alan haline gelen elektrik enerji sektörü, tüketimin yani talep tarafı yönetiminin planlanmadığı bir ülke haline gelmiştir. AB Ülkelerinin kapı dışarı ettiği çimento, demir çelik vb yoğun enerji tüketen, düşük katma değerli kirli üretimleri yabancı sermaye girişi olarak alkışlanmaktadır. Yatırımsızlık, sanayide ve enerji tüketimine ilişkin her alanda plansız, yanlış yatırımlar enerji yoğunluğunun Japonya'ya kıyasla aynı iş için 4 kat, AB ülkeleri için 2,5 kat daha fazla enerji ve çevreyi tüketir hale gelmemizle sonuçlanmıştır. Bu yanlış politikalar ve yatırımsızlık ortamının sonucunda enerji alanında kar garantili realizasyonlarla enerji santrali kurmak oldukça karlı ve kar garantili hale getirilmiştir.

Adana ve çevre illerde termik santraller, ya da her ilçeye bir termik santral;

Adana ve yakın çevresinde de DUY ve MBF nedeniyle paranın kokusu alınmış ve ülkesini çok neden yatırımımızın tarafından "hiçbir fedakarlıktan kaçınmayarak (!)" elektrik üretim santralleri kurma yarışına girilmiştir. Nasıl olsa her türlü gider artışı ve amortisman fiyata otomatik olarak yansıtılacak, ülkenin içine sürüklendiği enerji ve arz güvenliği açmazı sonucunda talep oluşturulmuş, DUY ile karaborsayı bile kısıktırarak kar realizasyonu garantilenmişse neden yatırım yapılmasını ki?

Ülkenin birçok noktasında yapılan ithal kömüre dayalı termik santral başvurularının altında yatan neden işte budur.

"DUY ve MBF uygulamasını bu gün iptal edilse, yarın özel sektörün tüm santral yatırımları duracaktır!" EPDK Resmi sitesi incelendiğinde, Adana'da toplam 12 adet santral için başvuru yapıldığı, iki adet santral için de lisans verildiği görülecektir.

Talep tarafının yönetilmesi kavramının tartışılmadığı ülkemizde, "ne için ve neye rağmen yatırım?" sorusunun tartışılması gerekmektedir. Ulusal enerji politikalarının yeniden kamu odaklı ve özerk bir yapı ile belirlenmesi artık zorunlu hale gelmiştir.

AB'nin kirli üretimlerinin ülkemize havale edildiğini göz ardı ederek, enerji yoğunluğu yüksek, katma değeri düşük üretime dayalı politikalarla şişirilmiş, yatırımsızlık ve plansızlıkla desteklenmiş politikalar ülkemizi çıkmaza sokacaktır.

Kontrolsüz artan enerji talebi, piyasanın kar hırsına teslim olmuş iktidarlar ile birleşince sonuçları acı olmuştur. Artık her ile, her ilçeye birden fazla santral arayışı içinde ithal kömüre dayalı tesisler mantar gibi biterek başı çekmektedir.

Yukarıda belirttiğimiz nedenlerle Doğu Akdeniz, Yumurtalık, Ceyhan, Tufanbeyli, Dörtöyl, Yeniyurt, Erzin, Aşağı Burnaz, İskenderun, Mersin, Mersin Gülnar ve Tufanbeyli'de öbeklenecek toplam 12 adet büyük bölümü ithal kömüre dayalı olacağı tahmin edilen santralin lisans başvuruları ile lisanslanmış iki adet santral sorununu yaşamayacaktır.

Ülkenin dört bir yanında başlayan bu girişimlerde ülke ve kamu yararı bulunmamaktadır. Enerji alanında bütünlüklü ve kamu çıkarlarına dayalı özerk yönetim anlayışının hakim kılınması tarihi bir sorumluluk olarak karşımızda durmaktadır.

Egemen çevrelerin çıkarlarını değil, sürdürülebilir yaşamı eksen alan; insan, doğa, çevre, tarih ve kültür değerlerini gözetken enerji politikalarının uygulanması için hala geç kalınmış sayılmaz.

Elektrik Mühendisleri Odası bu tarihi sorumluluğu hatırlatarak, karar vericileri göreve davet etmeyi tarihi bir görev olarak algılamaktadır.

Kamuoyunun bilgilerine sunarız.

**TMMOB
ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI
41. DÖNEM YÖNETİM KURULU
13 Mart 2009**